

In ruil voor die steun hoeft een boer alleen maar bepaalde gewassen te telen en zich aan de wet te houden. Het bedrag staat in schril contrast met de 60

miljoen die er jaarlijks is voor plattelandsbeleid. In plaats van naar een lagere EU-begroting te streven, moeten we inzetten op meer maatschappelijk rende-

ment van dat geld. Dus betalen voor landschapsbeheer in plaats van inkomenssteun.

Groene Hart opsplitsen

Laat het begrip Groene Hart in het beleid los. Alleen dan kan recht worden gedaan aan de diversiteit van en de dynamiek van dit gebied. En alleen dan kunnen in enkele interessante deelgebieden de waardevolle karakteristieken worden behouden. Anders zal het gehele gebied steeds verder versnipperen en verstenen. Dat is de boodschap die RPB-directeur Derksen vorige maand meegaf aan minister Veerman, de programmaminister voor het Groene Hart, tijdens de presentatie van de studie *Het gedeelde land van de Randstad. Ontwikkeling en toekomst van het Groene Hart*.

gebied is groot: aan de zuidzijde, de westzijde en de noordzijde is het Groene Hart dicht bebouwd; alleen aan de oostzijde gaat het open weidelandschap naadloos over in het rivierenlandschap. Het Groene Hart is dan ook veel meer een verzameling van gebieden met uiteenlopende kwaliteiten. Vergelijk bijvoorbeeld de Weipoort – in de westelijke open gebieden nabij de steden van de Randstad –, de Loosdrechtse plassen – natuur en water in het noordoosten – en de Millingerwaard – in het zuidwesten, met haar historische verkavelingspatronen

en cultuurhistorische monumenten. De enige samenhang die de deelgebieden in het Groene Hart vertonen, wordt bepaald door hun locatie ten opzichte van de Randstad: nabije open ruimte.

Inmiddels is 25 procent van het oorspronkelijke areaal open ruimte bebouwd, geasfalteerd of van functie veranderd en om die reden buiten de grenzen van het Groene Hart geplaatst. De verstedelijking gaat ook in de toekomst voort. Vooral de Oude-Rijnzone (de as Leiden-Utrecht) en het ooit voorgestelde A3-tracé (de as Amsterdam-Rotterdam) zullen de grootste veranderingen kunnen ondergaan van landelijk gebied naar stedelijk gebied of agrobusiness-park. Bovendien zal het gebied naar verwachting nog verder versnipperen. Niet alleen breidt de woningbouw zich uit, zowel aan de stadsranden als in het landelijke gebied zelf, ook is het Groene Hart een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. Met de uitbreiding van de woningbouw en de bedrijvigheid zal ook de intensiteit van de infrastructuur in het gebied verder toenemen. Het gevolg is een nog grotere versnippering, ook van stiltegebieden.

Om de belangrijke cultuurhistorische kwaliteiten van het Groene Hart – in bepaalde gebieden – te behouden en daar de nabije open ruimte daadwerkelijk open te houden, is het zaak het gebied niet langer als een eenheid te beschouwen, aldus de onderzoekers in het RPB-rapport. Het beleid zou juist moeten aansluiten op het lagere schaalniveau van de deelgebieden, die zo van elkaar verschillen. Het beleid moet rekening houden met de mogelijke toekomstige ontwikkelingen in het gebied en met de uitbreiding van de huidige functies. Het Groene Hart is immers niet alleen een landschap met cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten maar ook een gebied met een belangrijke economische en een woonfunctie.

Vijftien jaar geleden is een begin gemaakt met de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS moet er onder meer toe leiden dat meer grote 'eenheden' aaneengesloten natuur ontstaan. Hier en daar worden de resultaten zichtbaar, bijvoorbeeld in het rivierengebied. Vissoorten profiteren niet alleen van een verbeterde waterkwaliteit maar ook van natuurontwikkeling. Ook zijn er zaken in gang gezet in het ruimtelijk en milieu-beleid.

Het gaat daarbij echter vooral om afspraken op papier; de praktijk is minder gunstig. Zo is bij de aanpak van verdroging sinds 2000 nauwelijks voortgang geboekt en komt er nog altijd te veel stikstof in de natuur terecht. Gevolg is dat veel soorten nog steeds in aantal achteruitgaan. De ruimtelijke samenhang en milieucondities zijn onvoldoende om de afspraken over het behoud van biodiversiteit waar te maken. Wanneer de EHS is voltooid (728.500 ha in 2018), zal ruim de helft ervan uit grote natuurgebieden bestaan. Voorbeelden zijn de duinen, de Veluwe en uiterwaarden van de grote rivieren. In diverse grote gebieden zijn nog wel inspanningen nodig om de beoogde natuurkwaliteit tot stand te brengen. Het gaat vooral om het saneren van landbouwenclaves in natuurgebieden; hiervoor zijn planologische duidelijkheid nodig en krachtige inzet van ruimtelijke instrumenten, waaronder onteigening. Ruim 20 procent wordt gevormd door mozaïeken van kleinere natuurgebieden, zoals in Twente, De Graafschap en Zuid-Limburg. Willen ook deze gebieden kunnen fungeren als grote natuurenclaves, dan moet de ruimtelijke samenhang worden vergroot. Soms kan dit door ze beter op elkaar te laten aansluiten, soms zijn zwaardere maatregelen nodig, zoals aanpassing van de waterhuishouding. Het is vooral van belang om onomkeerbare ontwikkelingen zoals de aanleg van grootschalige bedrijventerreinen te voorkomen.

Doordat het kabinet toe wil naar natuurbeheer door particuliere en agrarische grondeigenaren, dreigt de ruimtelijke samenhang in beheer verder af te nemen. Agrarisch en particulier natuurbeheer dragen vooralsnog nauwelijks bij aan het vergroten van de samenhang tussen de grote natuurenclaves. Ook ziet het ernaar uit dat zonder aanvullende inrichtingsmaatregelen niet de natuurdoelen worden gehaald die terreinbeheerende organisaties wel kunnen bereiken.

Niet alleen de kwaliteit van de natuur staat onder druk; een kwart van het Nederlandse landschap kampt met verstedelijking. In de Nota Ruimte kondigt het kabinet aan de landschappelijke kwaliteit te willen waarborgen door het aanwijzen van twintig Nationale Landschappen. Het Milieu- en Natuurplanbureau is het met de keuze eens, het gaat om waardevolle landschappen die door de bevolking goed worden gewaardeerd. De kwaliteit van de Nationale Landschappen staat echter onder druk door verstedelijking, aanleg van infrastructuur en de schaalvergroting en intensivering in de landbouw. Het ruimtelijk beleid uit de Nota Ruimte biedt nauwelijks bescherming en er zijn geen plannen om strengere regels op te stellen. Bovendien stelt het Rijk veel minder geld beschikbaar dan de 200 mln. euro die naar schatting jaarlijks nodig is. Dat is ongeveer tien keer zoveel als de voorgenomen investeringen van Rijk en provincies! Om het gat tussen benodigde en beschikbare middelen te dichten, zoeken Rijk en provincies naar nieuwe financieringsbronnen. Dat wordt echter bemoeilijkt door de Europese mededingingsregels. Ook de 'rood voor groen'-financiering is tot nu toe nauwelijks van de grond gekomen. In een reactie op het verschijnen van de Natuurbalans oppert Natuur en Milieu het idee om een groter deel van de Europese landbouwsubsidies in te zetten voor landschapsbeheer. Ons land ontvangt jaarlijks 1 miljard euro, waarvan de helft inkomenssteun voor boeren is.

9, 10 en 11 november

Sport and Urban Development

Internationaal congres over onder meer de invloed van grote sportevenementen op de sociale en economische omgeving.

Plaats: Rotterdam

Informatie: Sylvia Minten,

+31 10 414 9779, e-mail:

info@sportconference.nl

17 november

BOUW Congres 'Bypasses in de tijd'

Bouwen in een binnenstedelijke omgeving; vitaliseren of revitaliseren?

Plaats: PRACHTIG, Rotterdam

Informatie: Natascha Vendel,

0314 349 008

23 november

Back to the future 10

Jubileumcongres Stichting Recreatie. Drie maatschappelijke ontwikkelingen die van wezenlijk belang zijn voor de toekomst van recreatie, toerisme en vrije tijd.

Plaats: Boerderij Mereveld, Utrecht

Informatie: 070 427 54 54, e-mail:

secretariaat@kicrecreatie.agro.nl

7 december

Actualisering ruimtelijke plannen

Gevolgen van nieuw RO-beleid voor streek- en bestemmingsplannen

Plaats: Meeting Plaza, Maarssen

Informatie: e-mail:

linda.baan@reedbusiness.nl,

www.elseviercongressen.nl

Zie voor een uitgebreide agenda:

www.maandbladrom.nl

Met een uitgekende investeringsstrategie is het mogelijk om de natuur te versterken én kleinschalige woningbouw te realiseren, stellen het Nationaal Groenfonds en Bouwfonds MAB Ontwikkeling. Samen lieten ze een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren naar de kansen van een integrale investeringsstrategie in het Groene Hart.

Met honderd projecten van circa vijftig woningen elk kunnen zo'n vijfduizend woningen worden gebouwd realiseren. Hiermee is een potentiële opbrengst uit de grondexploitatie denkbaar van tweehonderd miljoen euro, waarmee vervolgens circa 5000 hectare aan groene en blauwe natuur kan worden gerealiseerd. Fondsvorming bij het Nationaal Groenfonds waarborgt dat de investeringen in het landschap ook daadwerkelijk worden verricht. 'Morgen kunnen we met deze aanpak beginnen en een eind maken aan al die theoretische verhalen en visies waarmee het hele Groene Hart gevuld kan worden', zegt Friso de Zeeuw, directeur Nieuwe Markten van Bouwfonds MAB Ontwikkeling. Voorwaarden zijn volgens hem: sturen op een grondexploitatie die veel geld oplevert, alle verdiende gelden investeren in groen en blauw en profiteren van de huidige gunstige marktomstandigheden.

Marcel Bayer

Het gedeelde land van de Randstad. Ontwikkeling en toekomst van het Groene Hart, Nico Pieterse, Marlijn van der Wagt, Femke Daalhuizen, Maarten Piek en Restlan Aykaç, Rotterdam/Den Haag: NAi Uitgevers/RPB. ISBN 90 5662 442 3. Prijs € 22,50. Te bestellen bij de boekhandel of via NAi Boekverkopers, telefoon 010-4401203.

Betaald parkeren

'Of je nu door de hond of door de kat wordt gebeten'. 'Die politici zijn allemaal zakkenvullers'. 'Alles wordt toch duurder, dat komt allemaal door die euro'. Het zijn zo wat opvattingen die we vrijwel dagelijks tot ons krijgen. Want of het nu gaat om het respectabele NOS-journaal, het flitsende RTL-nieuws of het volkse SBS6, ze hanteren inmiddels allemaal het straatinterview als belangrijkste vorm van informatievergaring. Met als gevolg dat de Marga van Praags van deze wereld meerdere malen per dag hun verontwaardigde toontje mogen laten horen. In praatprogramma's zoals *Random Tien* gaat het vaak nog verder en hoor je voortdurend mensen roepen dat het maar eens uit moet zijn met al die academici in dat parlement. Die begrijpen immers niet wat er leeft onder het volk. Nu kom ikzelf uit het volk maar al die weezin tegen mensen die hun best doen om kennis te verzamelen (al is het de vraag of die in het parlement zitten), kan ik niet bevatten. Het past echter allemaal in het beeld dat er een levensgrote kloof bestaat tussen de burger en de politiek. De burger heeft alle interesse in politiek verloren en denkt alleen nog maar aan geld en zichzelf. Dit lijken allemaal waarheden als koeien tot die andere heilige koe ten tonele verschijnt. Want als het over betaald parkeren gaat, blijkt geen van deze wijsheden op te gaan. De eerste aanwijzingen over het betaald parkeren zijn nog niet daar of het regent ingezonden brieven en alternatieve plannen. En mensen die denken dat het burgers alleen maar om de centen te doen is, komen eveneens bedrogen uit. Nee, als het circus van het betaald parkeren zich als een virus door de ruimte verspreidt, melden hele wijken zich aan. Al die 'homo-economici' die er alles voor over hebben om de belastingdienst buiten de deur te houden, smeken nu of ze alsjeblieft niet ook betaald mogen parkeren. Een geniaal concept eigenlijk dat betaald parkeren. Je laat iemand betalen voor iets dat vroeger gratis was en mensen staan in de rij om ook te mogen betalen. Beleidsmatig moet daar meer uit te halen zijn.

Het grappige van het betaald parkeren is dat als de vlekwerking eenmaal is voltooid en de hele stad betaald parkeren heeft, we weer terug zijn bij af. Met als enig verschil een danig toegenomen inkomstenstroom richting gemeentes. Al schijnen de inning en uitvoering van de parkeervergunningen weer zo moeizaam te verlopen dat er van winst nauwelijks sprake is. Even amusant, maar ook ontvucherend voor mensen die in vooruitgang geloven, is de wijze waarop mensen zich menen te moeten bewapenen tegen vreemdparkerders. Het 'eigen auto eerst' wordt met sinaasappelkistjes en soms zelf dranghekken geforceerd en eenieder die vreemd gaat, wordt daar ook indringend over ondervraagd. Fraai is ook de wijze waarop het betaald parkeren de feitelijke oorzaken van het probleem ongemoeid laat. Er zijn natuurlijk domweg te veel auto's in ons kikkerlandje. We hebben nu al met afstand de hoogste autodichtheid per km² en ondanks al het geklaag over recessie gaat de aanschaf van auto's gewoon door. In veel wijken ligt het gemiddeld autobezit per huishouden al boven de twee. En iedereen vindt het goed. De auto-industrie moet zijn autootjes kwijt. De ANWB moet zijn leden behouden en de overheid denkt vooral aan accijnzen en heeft niet het bezit maar het rijden van de auto's tot beleidsspeerpunt gemaakt. Mijn stelling is echter dat als iemand eenmaal een auto heeft hij er ook in gaat rijden. De enige structurele oplossing is dan ook minder bezit en wat dat betreft biedt Greenwheels een steeds aantrekkelijker alternatief. Doe de auto weg en neem een abonnement. Helaas hebben wij een drieling van net 4 jaar, maar anders zou ik zeker ...

*Ton van Rietbergen
t.vanrietbergen@geog.uu.nl*